

NEW YORK
TIMES
BEST SELLER

ΧΡΥΣΟΣ

ΟΙΚΟΣ

Μ
Υ
Θ
Ι
Σ
Τ
Ο
Ρ
Η
Μ
Α

ΣΑΛΜΑΝ

ΡΟΥΣΝΤΙ

Μετάφραση: Γιώργος Μπλάνας

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: THE GOLDEN HOUSE
Από τις Εκδόσεις Random House, Νέα Υόρκη 2017
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Ο χρυσός οίκος**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Salman Rushdie
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Γιώργος Μπλάννας
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Κασαπίδης
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Roberto de Vicq de Cumptich
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Salman Rushdie, 2017

All rights reserved.

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2019

Πρώτη έκδοση: Φεβρουάριος 2019

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2705-8

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2706-5

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

Μετάφραση: Γιώργος Μπλάνας

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΑΛΜΑΝ ΡΟΥΣΝΤΙ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

- Ο τελευταίος στεναγμός του Μαυριτανού*, 1996,
μτφρ. Ελένη Κεχροπούλου
Βραβεία: Whitbread, Ευρωπαϊκό Αριστείων Λογοτεχνίας 1996
- Ανατολή-Δύση*, 1998, μτφρ. Μαρία Αγγελίδου
- Ο κόσμος κάτω απ' τα πόδια της*, 1999, μτφρ. Μαρία Αγγελίδου
- Ο Χαρούν και η θάλασσα των παραμυθιών*, 2000,
μτφρ. Ρένια Τουρκολιά-Κυδωνιέως
Βραβείο: Writer's Guild
- Τα παιδιά του μεσονυκτίου*, 2001, μτφρ. Ρένα Χατχούτ
Βραβεία: The Best of the Booker, Booker of the Bookers,
English Speaking Union, James Tait Black
- Σατανικοί στίχοι*, 2003, μτφρ. Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης
Βραβεία: Whitbread Prize 1988, Premio Pedrocchi
- Παραφορά*, 2005, μτφρ. Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης
- Σαλιμάρ ο κλόουν*, 2006, μτφρ. Μπελίκα Κουμπαρέλη
- Όνειδος*, 2007, μτφρ. Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης
Βραβείο: Meilleur Livre Étranger
- Το νησί της αθανασίας*, 2008, μτφρ. Έφη Φρυδά
- Η γητεύτρα της Φλωρεντίας*, 2009,
μτφρ. Γιώργος-Ίκαρος Μπαμπασάκης
- Ο Λούκα και η Φωτιά της Ζωής*, 2011, μτφρ. Θωμάς Σκάσσης
- Τζόζεφ Αντον*, 2012, μτφρ. Χρήστος Καψάλης, Έλλη Συλογίδου
- Δύο χρόνια, οχτώ μήνες και είκοσι οχτώ νύχτες*, 2016,
μτφρ. Έφη Τσιρώνη

*Στους Alba και Francesco Clemente
χάθη στη φιλία και στη φιλοξενία των οποίων
γνώρισα τους Κήπους*

Το βιβλίο Ο Χρυσός Οίκος είναι έργο μυθοπλασίας. Εκτός από τα γνωστά στο κοινό άτομα, γεγονότα και τοποθεσίες που παρουσιάζονται στην αφήγηση, όλα τα άλλα ονόματα, χαρακτήρες, τόποι και περιστατικά είναι προϊόντα της φαντασίας του συγγραφέα ή χρησιμοποιούνται εικονικά. Κάθε ομοιότητα με τρέχοντα γεγονότα, τοποθεσίες ή ζωντανά πρόσωπα είναι εντελώς συμπτωματική.

Δώσε μου ένα χάλκινο νόμισμα να σου πω μια χρυσή ιστορία.

Επίκληση των πλανόδιων παραμυθιάδων στις γωνιές των δρόμων της αρχαίας Ρώμης όπως παρατίθεται από τον Πλίνιο.

Η εποχή μας είναι ουσιαστικά τραγική, γι' αυτό αρνούμαστε να την πάρουμε τραγικά. Ο κατακλυσμός έχει συμβεί, είμαστε ανάμεσα στα ερείπια, αρχίζουμε να χτίζουμε μικρούς τόπους να κατοικήσουμε, να έχουμε καινούργιες μικρές ελπίδες. Αυτή είναι μάλλον δύσκολη δουλειά: δεν υπάρχει πια ομαλός δρόμος προς το μέλλον: ωστόσο, πάμε γύρω ή σκαρφαλώνουμε πάνω από τα εμπόδια. Πρέπει να ζήσουμε, όσοι ουρανοί κι αν έχουν πέσει.

D.H. Lawrence, *Ο εραστής της λαίδης Τσάτερλι*

Η ζωή έχει πολλή περισσότερη φαντασία από μας.

François Truffaut

I

Την ημέρα της ορκωμοσίας του νέου προέδρου, κι ενώ ανησυχούσαμε μήπως δολοφονηθεί καθώς περπατούσε χέρι χέρι με την εξαιρετη σύζυγό του ανάμεσα στα πλήθη που ζητωκραύγαζαν, και εξαιρετικά πολλοί από εμάς αντιμετωπίζαμε τον γκρεμό της οικονομικής κατάρρευσης στον απόηχο της σκασμένης «φούσκας» των στεγαστικών δανείων, και η ISIS ήταν ακόμα μια Αιγύπτια μητέρα-θεά, έφτασε στη Νέα Υόρκη από κάποια μακρινή χώρα ένας μη εστεμμένος βασιλιάς, ηλικίας εβδομήντα-κάτι, μαζί με τους τρεις ορφανούς από μητέρα γιους του, για να παραλάβει το ανάκτορο της εξορίας του, συμπεριφερόμενος σαν τίποτα να μην πήγαινε στραβά στη χώρα, στον κόσμο, στην προσωπική του ιστορία. Άρχισε να κυβερνά τη γειτονιά του σαν καλοπροαίρετος αυτοκράτορας, αν και παρά το γοητευτικό χαμόγελο και τη δεξιοτεχνία με την οποία έπαιζε το Guadagnini 1745 βιολί του, απέπνεε μια βαριά, φτηνή, δυσάρεστη μυρωδιά: την αδιαμφισβήτητη οσμή του χυδαίου, δεσποτικού κινδύνου, το είδος της μυρωδιάς που μας προειδοποιούσε: Να τον προσέχετε αυτό τον τύπο, γιατί ανά πάσα στιγμή θα μπορούσε να διατάξει την εκτέλεσή σας, αν σας δει με πουγκάμισο που δεν του αρέσει για παράδειγμα ή αν θέλει να κοιμηθεί με τη γυναίκα σας. Τα επόμενα οκτώ χρόνια, τα χρόνια του τεσσαρακοστού τέταρτου προέδρου, ήταν επίσης χρόνια εντατικά απρόβλεπτης και ανησυχητικής ηγεμονίας επάνω μας του ανθρώπου που αποκαλούσε τον εαυτό του Νέρωνα Γκόλντεν και που δεν ήταν πραγματικά

βασιλιάς, αλλά στο τέλος της βασιλείας του υπήρξε μια μεγάλη –και μεταφορικά μιλώντας, αποκαλυπτική– φωτιά.

Ο ηλικιωμένος άνδρας ήταν κοντός, προς το «κοντόχοντρο» θα μπορούσε κάλλιστα να πει κανείς, και είχε τα γυαλιστερά μαλλιά του –μαύρα ως επί το πλείστον, παρά την προχωρημένη ηλικία του– προσεκτικά χτενισμένα προς τα πίσω για να τονίζει τη δική του Κορυφή του Διαβόλου. Τα μάτια του ήταν μαύρα και διαπεραστικά, αλλά αυτό που πρόσεχαν πρώτα οι άνθρωποι –συχνά ανέβαζε τα μανίκια του πουκαμίσου του για να είναι σίγουρος πως το πρόσεχαν– ήταν οι πήχεις του, χοντροί και δυνατοί σαν παλαιστή, που κατέληγαν σε μεγάλα, επικίνδυνα δάχτυλα φορτωμένα χοντρά δαχτυλίδια στολισμένα με σμαράγδια. Ελάχιστοι τον άκουσαν ποτέ να υψώνει τη φωνή του· ωστόσο, δεν είχαμε καμία αμφιβολία ότι καραδοκούσε μέσα του μια τεράστια φωνητική δύναμη, που καλά θα έκανε κανείς να μην την προκαλέσει. Ντυνόταν ακριβά, αλλά υπήρχε πάνω του ένα κραυγαλέο, ζωώδες χαρακτηριστικό, που σ' έκανε να σκέφτεσαι τον Δράκο του παραμυθιού, που νιώθει άβολα ντυμένος με ανθρώπινα πολυτελή ρούχα. Όλοι όσοι ήμασταν γείτονές του τον φοβόμασταν αρκετά, παρόλο που έκανε τεράστιες, αδέξιες προσπάθειες να είναι κοινωνικός και φιλικός, κουνώντας μας το μπαστούνι του ασυγκράτητα και επιμένοντας σε ακατάλληλες στιγμές να περάσουμε από το σπίτι του για κοκτέιλ. Έγερνε μπροστά όταν στεκόταν ή περπατούσε, λες και πάλευε συνεχώς κόντρα σ' έναν δυνατό άνεμο που μόνον ο ίδιος ένιωθε, κάμπτοντας λίγο τη μέση του, αλλά όχι πάρα πολύ. Ήταν ένας ισχυρός άνδρας· όχι, κάτι περισσότερο: ένας άνθρωπος βαθιά ερωτευμένος με την ιδέα του εαυτού του ως ισχυρού. Ο σκοπός του μπαστουναριού έμοιαζε περισσότερο διακοσμητικός και εκφραστικός παρά λειτουργικός. Όταν περπατούσε στους Κήπους, έδινε την εντύπωση πως προσπαθούσε να είναι φίλος μας. Συχνά άπλωνε το χέρι του για να χαϊδέψει τα σκυλιά μας ή ν' ανακατέψει τα μαλλιά των παιδιών μας. Αλλά παιδιά και σκυλιά μαζεύονταν φοβισμένα στο άγγιγμά του. Μερικές φορές, παρακολουθώντας τον, σκεφτό-

μουν το τέρας του δρα Φρανκενστάιν: ένα ομοίωμα ανθρώπου που αποτύγγανε εντελώς να εκφράσει οτιδήποτε αληθινά ανθρώπινο. Το δέρμα του ήταν γλομό και το χαμόγελό του άστραφτε από χρυσά σφραγίσματα. Η παρουσία του ήταν θορυβώδης και όχι απολύτως κόσμια, αλλά ήταν υπερβολικά πλούσιος και συνεπώς απόλυτα αποδεκτός – αν και όχι εν γένει δημοφιλής στα μέλη της καλλιεργημένης κοινότητάς μας: καλλιτέχνες, μουσικοί και συγγραφείς του κέντρου.

Θα έπρεπε να έχουμε μαντέψει πως ένας άνθρωπος που έφερε το όνομα του τελευταίου της Ιουλιο-Κλαυδιανής Αυτοκρατορικής Δυναστείας της Ρώμης, κατοικούσε σ' ένα *domus aurea**, παραδεχόταν δημόσια την ίδια του την τρέλα, τα αδικήματα, τη μεγαλομανία και την επερχόμενη καταδίκη του – περιγελώντας τα κατάμουτρα επιπλέον· ένας τέτοιος άνθρωπος πετούσε το γάντι στα πόδια της μοίρας και κροταλίζοντας τα δάχτυλά του κάτω από τη μύτη του Θανάτου που ζύγωνε, φώναζε: «Ναι! Σύγκρινέ με, αν θέλεις, μ' εκείνο το τέρας που περιέλουζε τους χριστιανούς με λάδι και τους πυρπολούσε για να φωτίσει τον κήπο του τη νύχτα· που έπαιζε λύρα ενώ η Ρώμη καιγόταν (εδώ που τα λέμε, δεν υπήρχαν τότε βιολιά)! Ναι· βαφτίζω τον εαυτό μου Νέρωνα, από τη γενιά του Καίσαρα, από τον τελευταίο αυτού του αιμοσταγούς γενεαλογικού κλάδου, και βγάλε ό,τι συμπέρασμα θέλεις. Εμένα απλώς μου αρέσει το όνομα». Κρεμούσε με φανερή απόλαυση την κακοήθειά του κάτω από τη μύτη μας, προκαλώντας μας να τη δούμε, περιφρονώντας τις αντιληπτικές μας ικανότητες, σίγουρος για τη δική του ικανότητα να συντρίψει όποιον όρθωνε το ανάστημά του.

Ήρθε στην πόλη σαν εκείνους τους έκπτωτους Ευρωπαίους μονάρχες, αρχηγούς έκπτωτων οίκων, που χρησιμοποιούσαν

* Χρυσός Οίκος. Τεράστιο παλάτι που έχτισε ο αυτοκράτορας Νέρων στην καρδιά της αρχαίας Ρώμης, αφού η μεγάλη φωτιά του 64 μ.Χ. κατέστρεψε μεγάλο μέρος της πόλης και τις αριστοκρατικές βίλες στον Παλατίνο Λόφο. (Σ.τ.Μ.)

ακόμα για επίθετα τους μεγαλοπρεπείς τίτλους: της Ελλάδος, της Γιουγκοσλαβίας ή της Ιταλίας και αντιμετώπιζαν τον πένθιμο προσδιορισμό τέως σαν να μην υπήρχε. Αυτός δεν ήταν τίποτα τέως, έλεγε η όλη συμπεριφορά του· ήταν μεγαλοπρεπής στα πάντα, στους κολληριστούς γιακάδες των πουκαμίσων, στα μανικετόκουμπα, στα κατά παραγγελία αγγλικά παπούτσια και στην ταχύτητα με την οποία κατευθυνόταν προς τις κλειστές πόρτες, ξέροντας πως θ' άνοιγαν στο πέρασμά του· επίσης, στην καχύποπτη φύση του, λόγω της οποίας είχε καθημερινές ξεχωριστές συναντήσεις με τους γιους του, προκειμένου να μαθαίνει από τον έναν τι έλεγαν οι άλλοι για τον ίδιο τους τον πατέρα· και στ' αυτοκίνητά του, στην αγάπη του για τα τραπέζια του τζόγου, στο απρόβλεπτο σερβίς του στο πινγκ-πονγκ, στην προτίμησή του για τις πόρνες, το ούισκι και τ' Αυγά του Διαβόλου*· και το συχνά επαναλαμβανόμενο ρητό του –ιδιαίτερα αρεστό στους ανταρχικούς ηγέτες, από τον Καίσαρα μέχρι τον Χαϊλέ Σελασιέ– σύμφωνα με το οποίο η μόνη αρετή που αξίζει το ενδιαφέρον σου είναι η αφοσίωση. Άλλαζε συχνά το κινητό του, δεν έδινε τον αριθμό σχεδόν σε κανέναν και δεν απαντούσε όταν χτυπούσε. Αρνιόταν να επιτρέψει σε δημοσιογράφους ή φωτογράφους να μπουν στο σπίτι του, αλλά υπήρχαν δύο άνδρες που συμμετείχαν συχνά στις τακτικές του παρτίδες πόκερ: γκριζομάλληδες γυναικοκατακτητές, που εμφανίζονταν συνήθως με ταμπά δερμάτινα σακάκια και ζωηρόχρωμες ριγέ γραβάτες, τους οποίους πολλοί υποψιάζονταν για τη δολοφονία των πλούσιων γυναικών τους, παρόλο που στη μία περίπτωση δεν απαγγέλθηκαν κατηγορίες και στην άλλη δεν είχαν καν στοιχειοθετηθεί.

Σχετικά με τη δική του χαμένη γυναίκα, επικρατούσε σιωπή. Ανάμεσα στο πλήθος των φωτογραφιών με ροκ σταρ, νομπελίστες και αριστοκράτες, που γέμιζαν τους τοίχους και τα ράφια πάνω από τα τζάκια του σπιτιού του, δεν υπήρχε καμιά φωτο-

* Διαβολικά αυγά ή αυγά μιμόζα. Βραστά αυγά με μαγιονέζα και πικάντικη μουστάρδα. (Σ.τ.Μ.)

γραφία της κυρίας Γκόλντεν, ή όπως ονόμαζε η ίδια τον εαυτό της. Αυτό υπονοούσε ξεκάθαρα κάποια ντροπή κι εμείς κουτσομπολεύαμε –προς απέραντο όνειδος μας– προσπαθώντας να φανταστούμε την κλίμακα αισχροτήτας των απιστιών της, εμφανίζοντάς τη σαν κάποιο είδος αριστοκράτισσας νυμφομανούς, με σεξουαλική ζωή πιο σκανδαλώδη από οποιασδήποτε διάσημης ηθοποιού του κινηματογράφου, με ξεστρατίσματα γνωστά σε όλους εκτός από τον άνδρα της, του οποίου τα μάτια, τυφλωμένα από έρωτα, συνέχιζαν να την κοιτάζουν με λατρεία, θεωρώντας την το ιδανικό πλάσμα που πίστευε πως ήταν: η τρυφερή και αγνή γυναίκα των ονείρων του, μέχρι την αποφράδα ημέρα που κατέφτασαν μαζί οι φίλοι του για να τον διαφωτίσουν περί της αληθείας και... Πώς οργίστηκε, πώς τους έβρισε, πώς τους αποκάλεσε ψεύτες και προδότες! Χρειάστηκαν επτά άνδρες για να τον αρπάξουν και να τον εμποδίσουν να κάνει κακό σ' εκείνους που τον είχαν αναγκάσει ν' αντικρίσει την πραγματικότητα – και τελικά την αντίκρισε, την αποδέχτηκε· και την έδιωξε από τη ζωή του και της απαγόρευσε να ξαναδεί τους γιους της. *Cherchez la femme*, είπαμε ο ένας στον άλλον, πιστεύοντας πως ήμαστε αρκετά έμπειροι ώστε να πιάσουμε το νόημα της υπόθεσης με την πρώτη. Και δεν ασχοληθήκαμε άλλο, καθώς στην πραγματικότητα μας απασχολούσαν περισσότερο τα δικά μας πράγματα. Φυσικά, οι δουλειές του Ν.Τ. Γκόλντεν μας ενδιέφεραν, αλλά μόνο μέχρι ενός σημείου. Κοιτάξαμε αλλού και συνεχίσαμε τη ζωή μας.

Πόσο λάθος κάναμε.

Ποια είναι καλή ζωή; Ποιο είναι το αντίθετό της; Σ' αυτά τα ερωτήματα ούτε δύο άνθρωποι δε θα δώσουν την ίδια απάντηση. Σ' αυτούς τους ανανδρους καιρούς μας, αρνούμαστε το μεγαλείο του Οικουμενικού και υποστηρίζουμε και εξυμνούμε τους τοπικούς μας Δογματισμούς και συνεπώς δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε σε πολλά πράγματα. Σ' αυτούς τους φαύλους καιρούς μας, άνθρωποι αποφασιστικά δοσμένοι μόνο για ματαιοδοξία και προσωπικό κέρδος –κούφιοι, πομπώδεις άνθρωποι για τους οποίους τίποτα δεν απαγορεύεται, αν προάγει τον ευτελή σκοπό τους– ισχυρίζονται πως είναι μεγάλοι ηγέτες και ευεργέτες που ενεργούν για το κοινό καλό, αποκαλώντας όλους όσους τους αντιτάσσονται ψεύτες, ζηλόφθονους, ανθρωπάκια, βλάκες, στενόμυαλους και, αντιστρέφοντας εντελώς την αλήθεια, ανέντιμους και διεφθαρμένους. Είμαστε τόσο διαιρεμένοι, τόσο εχθρικοί ο ένας απέναντι στον άλλον, τόσο υποκριτές και αλαζόνες, τόσο βουτηγμένοι στον κυνισμό, που ονομάζουμε τη μεγαλομανία μας ιδεαλισμό· τόσο απογοητευμένοι από τους ηγέτες μας, τόσο πρόθυμοι να χλευάσουμε τους θεσμούς του κράτους μας, που η ίδια η λέξη «καλοσύνη» έχει αδειάσει από νόημα και χρειάζεται, ίσως, να μπει στην άκρη για ένα διάστημα, σαν όλες τις άλλες δηλητηριασμένες λέξεις... πνευματικότητα, για παράδειγμα, οριστική επίλυση, για παράδειγμα και (τουλάχιστον όταν χρησιμοποιείται για ουρανοξύστες και πατατάκια) ελευθερία.

Ωστόσο, εκείνη την κρύα μέρα του Ιανουαρίου του 2009 όπου ο αινιγματικός εβδομηντάρης τον οποίο γνωρίσαμε εντέλει ως Νέρωνα Ιούλιο Γκόλντεν έφτασε στο Γκρίνουιτς Βίλατζ με μια λιμουζίνα Daimler, τρία άρρενα τέκνα και κανένα εμφανές ίχνος συζύγου, ήταν τουλάχιστον αυτός ακλόνητος σχετικά με το πώς έπρεπε να λογαριάζεται η αρετή και να διακρίνεται η σωστή ενέργεια από τη λανθασμένη. «Στο αμερικανικό σπίτι μου», είπε στους γιους του που τον άκουγαν με προσοχή στη λιμουζίνα καθώς τους πήγαινε από το αεροδρόμιο στην καινούργια τους κατοικία, «η ηθική θα μετριέται με βάση τον χρυσό». Αν εννοούσε πως η ηθική ήταν ανεκτίμητη ή πως ο πλούτος καθόριζε την ηθική ή πως ο ίδιος προσωπικά, με το αστραφτερό νέο του όνομα, θα ήταν ο μοναδικός κριτής του σωστού και του λάθους, δεν το είπε και ο νεότερος εκ των Ιουλιών από μακρόχρονη υικη συνήθεια δε ζήτησε διευκρίνιση. (Ιούλιοι: ο αυτοκρατορικός πληθυντικός που όλοι προτιμούσαν από το Γκόλντεν: αυτοί δεν ήταν ταπεινοί άνδρες!) Ο νεότερος από τους τρεις, ένας νωθρός εικοσιδυάχρονος με ωραία κυματιστά μαλλιά που κατέληγαν στους ώμους του και πρόσωπο θυμωμένου αγγέλου, έκανε ωστόσο μια ερώτηση. «Τι θα λέμε», ρώτησε τον πατέρα του, «όταν ρωτάνε από πού ήρθατε;» Το πρόσωπο του ηλικιωμένου άνδρα έγινε κατακόκκινο από οργή. «Αυτό το έχω απαντήσει πάλι», φώναξε. «Πείτε τους: να πάει να γαμηθεί η ταυτότητα. Πείτε τους: είμαστε φίδια που αλλάζουμε δέρμα. Πείτε τους πως μόλις μετακομίσαμε στο κέντρο από το Κάρνεγκι Χιλ. Πείτε τους πως γεννηθήκαμε χθες. Πείτε τους πως εμφανιστήκαμε ως διά μαγείας ή πως φτάσαμε από την περιοχή του Άλφα του Κενταύρου μ' ένα διαστημόπλοιο κρυμμένο στην ουρά ενός κομήτη. Πείτε: είμαστε από πουθενά ή απ' οπουδήποτε ή από κάπου· είμαστε φαντάσματα, απατεώνες, επανεφευρέσεις, άνθρωποι που αλλάζουν συνέχεια μορφή, δηλαδή Αμερικανοί. Μην τους πείτε το όνομα του τόπου που αφήσαμε. Ποτέ μην το ξεστομίσετε. Ούτε την οδό, ούτε την πόλη, ούτε τη χώρα. Δε θέλω να ξανακούσω αυτά τα ονόματα».

Αναδύθηκαν από το αυτοκίνητο στην παλιά καρδιά του Βίλατζ, στην οδό Μακντούγκαλ, λίγο κάτω από την Μπλίκερ, κοντά στο παλαικό ιταλικό καφέ που συνέχιζε με κάποιο τρόπο να παλεύει ακόμα και αγνοώντας τα αυτοκίνητα που κορνάριζαν πίσω τους και την απλωμένη ικετευτική παλάμη ενός τουλάχιστον βρόμικου ζητιάνου, άφησαν τη λιμουζίνα στο ρελαντί στη μέση του δρόμου, ενώ έβγαζαν με το πάσο τους τις αποσκευές τους από το πορτμπαγκάζ –ακόμα και ο γέρος επέμενε να κουβαλά ο ίδιος τη βαλίτσα του– και τις μετέφεραν στο επιβλητικό κτίριο Μπόζαρτ –πρώην Μέγαρο Μάρει– στην ανατολική πλευρά του δρόμου, που έκτοτε θα γινόταν γνωστό ως Golden House [Χρυσός Οίκος]. Ο μόνος που φαινόταν να βιάζεται ήταν ο μεγαλύτερος γιος, με τα μαύρα γυαλιά και την αγχωμένη έκφραση, που δεν του άρεσε να βγαίνει στον δρόμο. Έτσι έφτασαν κι έτσι σκόπευαν να παραμείνουν, ανεξάρτητοι, αδιαφορώντας απαξιωτικά για τις ενστάσεις των άλλων.

Το Μέγαρο Μάρει, το μεγαλοπρεπέστερο απ' όλα τα κτίρια στους Κήπους, είχε παραμείνει κατά κύριο λόγο κενό επί πολλά χρόνια, εκτός από μια ιδιαίτερα αγνή Ιταλοαμερικανή διαχειρίστρια ετών πενήντα και κάτι και την εξίσου φαντασμένη, αν και πολύ νεότερη, βοηθό και ερωμένη της με την οποία συζούσε. Κάναμε συχνά υποθέσεις για την ταυτότητα του ιδιοκτήτη, αλλά οι άγριες φύλακες του κτιρίου αρνούσαν να ικανοποιήσουν την περιέργειά μας. Ωστόσο, εκείνο τον καιρό πολλοί μεγιστάνες αγόραζαν ακίνητα μόνο και μόνο για να τους ανήκουν και γέμιζαν τον πλανήτη με ακατοίκητα κτίρια, σαν πεταμένα παπούτσια: έτσι υποθέσαμε πως θα ήταν μπλεγμένος κανένας Ρώσος ολιγάρχης ή κάποιος σείχης με πετρελαιοπηγές και, ανασηκώνοντας τους ώμους, συνηθίσαμε ν' αντιμετωπίζουμε το άδειο κτίριο σαν να μην ήταν καν εκεί. Υπήρχε άλλο ένα πρόσωπο συνδεδεμένο με το κτίριο, ένας καλοσυνάτος Λατινοαμερικάνος τεχνίτης ονόματι Γκονζάλο, που τον είχαν προσλάβει οι δύο δράκαινες φρουροί για να το φροντίζει και μερικές φορές, όταν είχε λίγο ελεύθερο χρόνο, τον φωνάζαμε στα σπίτια

μας για να λύσει τα ηλεκτρολογικά και τα υδραυλικά προβλήματά μας και να μας βοηθήσει να καθαρίσουμε τις στέγες και τις εισόδους μας από το χιόνι στην καρδιά του χειμώνα. Αυτές τις υπηρεσίες, με αντάλλαγμα μικρά ποσά που βάζαμε διακριτικά διπλωμένα στο χέρι του, τις εκτελούσε χαμογελαστά.

Η Ιστορική Συνοικία των Κήπων Μακντούγκαλ-Σάλιβαν –για να δώσουμε στους Κήπους το πλήρες, άκρως ηχηρό όνομά τους– ήταν ο ευλογημένος, ασφαλής χώρος στον οποίο ζούσαμε και μεγαλώναμε τα παιδιά μας, ένα είδος χαρούμενου καταφυγίου από τον απογοητευτικό, τρομακτικό κόσμο που το περιέβαλλε και πιστεύαμε πως είχαμε κάθε δικαίωμα να το αγαπάμε βαθιά. Τα αρχικά σπίτια ρυθμού Ελληνικής Αναβίωσης στη Μακντούγκαλ και στη Σάλιβαν, χτισμένα στη δεκαετία του 1840, ανακατασκευάστηκαν σε νεοαποικιακό ρυθμό στη δεκαετία του 1920, από αρχιτέκτονες που εργάζονταν για κάποιον κύριο Γουίλιαμ Σλόαν Κόφιν, ο οποίος πουλούσε έπιπλα και χαλιά· τότε ήταν που οι πίσω αυλές ενώθηκαν για να σχηματίσουν τους κοινόχρηστους Κήπους, οριοθετημένους βόρεια από την οδό Μπλίκερ, νότια από τη Χιούστον και κλεισμένους για αποκλειστική χρήση των ενοίκων. Το Μέγαρο Μάρεϊ ήταν μια παραδοξότητα, με πολλούς τρόπους υπερβολικά μεγαλοπρεπές για τους Κήπους: ένα επιβλητικό αξιοθέατο οικοδόμημα, χτισμένο αρχικά για τον επιφανή τραπεζίτη Φράνκλιν Μάρεϊ και τη σύζυγό του Χάριετ Λάνιερ Μάρεϊ, μεταξύ 1901 και 1903, από την αρχιτεκτονική εταιρεία Χόπιν & Κοέν, στο οικοπέδο που δημιούργησαν γκρεμίζοντας δύο από τα αρχικά σπίτια, χτισμένα το 1844, ιδιοκτησίας του εμπόρου Νίκολας Λόου. Είχε σχεδιαστεί με τον τρόπο της Γαλλικής Αναγέννησης, ώστε να είναι ταυτόχρονα φανταχτερό και μοντέρνο, ένα σπιλ στο οποίο οι Χόπιν & Κοέν είχαν αρκετή πείρα, αποκτημένη τόσο στην *École des Beaux-Arts**

* *École nationale supérieure des Beaux-Arts* [Ανωτάτη Εθνική Σχολή Καλών Τεχνών]. Ιδρύθηκε στο Παρίσι το 1648 από τον καρδινάλιο Μαζαρίνο. (Σ.τ.Μ.)

όσο και μετά, στη διάρκεια της περιόδου που εργάστηκαν για τη ΜακΚίμ, Μεντ & Γουάιτ.

Όπως μάθαμε στη συνέχεια, ο Νέρων Γκόλντεν το είχε στην κατοχή του από τις αρχές της δεκαετίας του 1980. Ψιθυριζόταν καιρό στους Κήπους πως ο ιδιοκτήτης ερχόταν κι έφευγε, περνώντας ίσως μια-δυο μέρες τον χρόνο στο σπίτι, αλλά κανείς μας δεν τον είδε ποτέ, παρόλο που μερικές φορές υπήρχε φως σε περισσότερα παράθυρα απ' όσα συνήθως τη νύχτα και πολύ σπάνια μια σκιά σ' ένα στόρι, έτσι που τα παιδιά της περιοχής αποφάσισαν πως ήταν στοιχειωμένο και κρατιούνταν σε απόσταση.

Αυτό ήταν το μέρος του οποίου οι φαρδιές εξώπορτες περιμεναν ανοιχτές εκείνη την ημέρα του Ιανουαρίου, καθώς η λιμουζίνα Daimler ξερνούσε τους Γκόλντεν – πατέρα και γιους. Στο κατώφλι περίμενε η επιτροπή υποδοχής, οι δύο κυρίες δράκαινες, που είχαν προετοιμάσει τα πάντα για την άφιξη του αφέντη τους. Ο Νέρων και οι γιοι του πέρασαν μέσα και βρήκαν τον κόσμο των ψεμάτων που θα κατοικούσαν από εδώ και πέρα: όχι μια ολοκαίνουργια, υπερσύγχρονη κατοικία για να την κάνει δική της σταδιακά μια πλούσια ξένη οικογένεια, καθώς θα ξεδιπλωνόταν η καινούργια ζωή τους, θα βάθαιναν οι σχέσεις τους στη νέα πόλη, θα πολλαπλασιάζονταν οι εμπειρίες τους –όχι!– αλλά μάλλον ένα μέρος στο οποίο ο Χρόνος είχε σταματήσει για είκοσι και πλέον χρόνια, ο Χρόνος που ατένιζε με τον αδιάφορο τρόπο του γρατζουνισμένες καρτέλες Biedermeier, χαλιά που ξεθώριαζαν αργά και λάμπες λάβας που αναβίωναν τη δεκαετία του Εξήντα, και κοίταζε με ελαφρά θυμηδία τα νεανικά πορτρέτα του Νέρωνα Γκόλντεν πλάι σε όλους τους σωστούς ανθρώπους: προσωπικότητες του κέντρου, τον Ρενέ Ρικάρντ, τον Γουίλιαμ Μπάροουζ, την Ντέμπορα Χάρι, καθώς επίσης και ηγέτες της Γουόλ Στριτ και παλιές οικογένειες της κοινωνικής ελίτ, που έφεραν ιερά ονόματα όπως Λους, Μπίκμαν και Όκινκλος. Πριν αγοράσει αυτό το μέρος, ο ηλικιωμένος άνδρας είχε στην ιδιοκτησία του ένα μεγάλο ψηλοτάβανο μποέμικο ρετιρέ διακοσίων ογδόντα τετραγωνικών, γωνία Μπρόντγουεϊ και

Γκρέιτ Τζόουνς, και στη μακρινή του νιότη τού είχε επιτραπεί να τριγυρίζει στις παρυφές του Factory και να κάθεται αγνοημένος και ευγνώμων στη γωνιά των πλούσιων νεαρών με τους Σι Νιούχαουζ και Κάρλο Ντε Μπενεντέτι, αλλά αυτό ήταν πολλά χρόνια πριν. Το σπίτι περιείχε αναμνηστικά από εκείνη την εποχή, καθώς και από τις κατοπινές επισκέψεις τους στη δεκαετία του 1980. Πολλά από τα έπιπλα ήταν φυλαγμένα σε αποθήκη και η επανεμφάνισή τους από μια προηγούμενη ζωή είχε τον αέρα εκταφής, υπονοώντας μια συνέχεια που οι ιστορίες των ενοίκων δεν είχαν. Έτσι το σπίτι πάντα μας έδινε την αίσθηση κάποιου είδους όμορφης πλαστογραφίας. Ψιθυρίζαμε ο ένας στον άλλον κάτι λόγια του Πρίμο Λέβι: «Αυτός είναι ο πιο άμεσος καρπός της εξορίας, του ξεριζωμού: η υπεροχή του ψευδούς επί του πραγματικού».

Τίποτα στο σπίτι δεν έκανε την παραμικρή νύξη για την καταγωγή τους και οι τέσσερις άνδρες παρέμεναν πεισματικά απρόθυμοι ν' ανοιχτούν σχετικά με το παρελθόν τους. Αναπόφευκτα, διέρρευσαν πράγματα και ανακαλύψαμε εν καιρώ την ιστορία τους. Ωστόσο, πριν απ' αυτό κάναμε όλοι τις δικές μας υποθέσεις σχετικά με το κρυφό παρελθόν τους, περιτυλίγοντας με τα δικά μας αποκνήματα της φαντασίας τα δικά τους. Παρόλο που είχαν σχετικά ανοιχτόχρωμη επιδερμίδα, από τον υπόλευκο μικρότερο γιο μέχρι τον αργασμένο από τα χρόνια γερο-Νέρωνα, ήταν φανερό σε όλους πως τυπικά τουλάχιστον δεν ανήκαν στη «λευκή φυλή». Τα αγγλικά τους ήταν άψογα, με βρετανική προφορά, σχεδόν σίγουρα είχαν πανεπιστημιακή παιδεία Oxbridge*, κι έτσι αρχικά και όλως εσφαλμένα οι περισσότεροι υποθέσαμε πως η ανομολόγητη χώρα καταγωγής ήταν η πολυπολιτισμική Αγγλία και η ανομολόγητη πόλη το πολυφυλετικό Λονδίνο. Εικάζαμε πως θα μπορούσαν να είναι Λιβανέζοι,

* Σύνθεση των λέξεων Oxford [Οξφόρδη] και Cambridge [Κέμπριτζ]. Η λέξη υπαινίσσεται ανώτερη κοινωνική ή και πνευματική κατάσταση. (Σ.τ.Μ.)

Αρμένιοι, Λονδρέζοι από τη Νότια Ασία ή Ευρωπαίοι από τη Βόρειο Μεσόγειο, πράγμα το οποίο εξηγούσε τις ρωμαϊκές φαντασιώσεις τους. Τι τρομερό άδικο τους είχε γίνει εκεί, τι φοβερές προσβολές είχαν υποστεί, για να καταβάλουν τόσο μεγάλες προσπάθειες ν' απαρνηθούν την καταγωγή τους! Ε, λοιπόν, για τους περισσότερους από μας αυτό ήταν ιδιωτική τους υπόθεση και ήμασταν πρόθυμοι να το αφήσουμε εκεί, μέχρι που ήταν πια αδύνατον να το κάνουμε. Και όταν ήρθε εκείνη η ώρα, καταλάβαμε πως κάναμε στον εαυτό μας λάθος ερωτήσεις.

Το γεγονός πως το παραμύθι των νεο-υιοθετημένων ονομάτων τους έπιασε, πόσο μάλλον για δύο ολόκληρες προεδρικές θητείες, το γεγονός πως αυτοί οι επινοημένοι αμερικανικοί χαρακτήρες, που ζούσαν στο παλάτι των ψευδαισθήσεών τους, ήταν τόσο μα τόσο αναμφισβήτητα αποδεκτοί από εμάς, τους καινούργιους γείτονες και γνωστούς τους, μας λέει πολλά για την ίδια την Αμερική και περισσότερο για τη δύναμη της θέλησης με την οποία προσαρμόστηκαν σαν χαμαιλέοντες στις ταυτότητές τους κι έγιναν στα μάτια όλων μας ό,τι είπαν πως ήταν. Εκ των υστέρων, μόνο ν' απορεί κανείς μπορεί με το τεράστιο μέγεθος του σχεδίου, την πολυπλοκότητα των λεπτομερειών που έπρεπε να ρυθμιστούν, τα διαβατήρια, τις ταυτότητες, τις άδειες οδήγησης, τους αριθμούς κοινωνικής ασφάλισης, την ασφάλιση υγείας, τις πλαστογραφήσεις, τις συναλλαγές, τις δωροδοκίες, την προφανέστατη δυσκολία του όλου εγχειρήματος και την οργή ή ίσως τον φόβο που κινούσε εκείνη τη μεγαλειώδη, περίπλοκη, βρόμικη κομπίνα. Όπως μάθαμε μετά, ο γέρος δούλευε αυτή τη μεταμόρφωση ίσως και μιάμιση δεκαετία, πριν βάλει το σχέδιο σ' εφαρμογή. Αν το ξέραμε αυτό, θα είχαμε καταλάβει ότι κρυβόταν κάτι πολύ μεγάλο. Αλλά δεν το ξέραμε. Ήταν απλώς ο αυτόκλητος βασιλιάς και οι *soi-disant* [τάχα] πρίγκιπές του, που ζούσαν στο αρχιτεκτονικό κόσμημα της γειτονιάς.

Η αλήθεια είναι πως δε μας φάνηκαν και τόσο παράξενοι. Στην Αμερική, όλοι είχαν όλων των ειδών τα ονόματα· στον τηλεφωνικό κατάλογο, τον καιρό που υπήρχαν τηλεφωνικοί κα-

τάλογοι, κυριαρχούσαν τα εξωτικά ονόματα: Χάκλμπερι! Ντίμστεϊλ! Ίκαμποντ! Ίεχαμπ! Φένιμορ! Πόρτνοϊ! Ντρουτζ! Για να μην αναφέρουμε τους δεκάδες, εκατοντάδες, χιλιάδες Γκολντ, Γκόλντγουοτερ, Γκόλντσταϊν, Φάινγκολντ, Γκόλντμπερι. Ακόμα και οι απόγονοι των πρώτων αποίκων επέμεναν ν' αποφασίζουν πώς ήθελαν να λέγονται και ποιοι ήθελαν να είναι, αποβάλλοντας τα γερμανικής προέλευσης ονόματά τους, για να γίνουν ιδιοκτήτες πουκαμισών Γκάτσμι και να κυνηγήσουν όνειρα που ονομάζονται Ντέιζι* ή απλώς «Αμερική». Ο Σάμιουελ Γκόλντφινς (ακόμα ένα γκόλντεν μπόι) έγινε Σάμιουελ Γκόλντγουιν, οι Άερτζουν έγιναν Βάντερμπιλτ, ο Κλέμενς έγινε Τουέν. Και πολλοί από μας –αν δε μας είχαν προλάβει οι γονείς και οι παππούδες μας– είχαμε κάποτε επιλέξει ν' αφήσουμε πίσω το παρελθόν του μετανάστη, ακριβώς όπως επέλεγαν τώρα οι Γκόλντεν, ενθαρρύνοντας τα παιδιά μας να μιλούν αγγλικά, όχι την «παλιά» γλώσσα από την «παλιά» χώρα: να μιλούν, να ντύνονται, να ενεργούν, να είναι Αμερικανοί. Τα «παλιά» πράγματα τα καταχωνιάσαμε σε κάποιο κελάρι ή τα πετάξαμε ή τα χάσαμε. Μήπως στις ταινίες μας και στα κόμικς –τα κόμικς έχουν γίνει τώρα «οι ταινίες μας»– δε γιορτάζουμε καθημερινά, δεν τιμούμε την ιδέα της μυστικής ταυτότητας; Κλαρκ Κεντ, Μπρους Γουέιν, Νταϊάνα Πρινς, Μπρους Μπάνερ, Ρείβεν Νάρκχολμ, σας αγαπάμε! Μπορεί η μυστική ταυτότητα να ήταν κάποτε γαλλική ιδέα –ο κλέφτης Φαντομάς κι επίσης le fantôme de l'Opéra [το φάντασμα της Όπερας]– ωστόσο έχει πια ριζώσει βαθιά στην αμερικανική κουλτούρα. Αν οι νέοι μας φίλοι ήθελαν να είναι Καίσαρες, εμείς δεν είχαμε καμία αντίρρηση. Είχαν θαυμάσιο γούστο, θαυμάσια ρούχα, θαυμάσια αγγλικά και δεν ήταν περισσότερο εκκεντρικοί από, ας πούμε, τον Bob Dylan ή οποιον-

* Αναφορά στο βιβλίο *Ο υπέροχος Γκάτσμι* του Φράνσις Σκοτ Φιτζέραλντ, και συγκεκριμένα στη σκηνή όπου ο Γκάτσμι αρχίζει να ρίχνει τα αμέτρητα πολύχρωμα ακριβά πουκάμισά του στο κρεβάτι του και η Ντέιζι αρχίζει να κλαίει. (Σ.τ.Μ.)

δήποτε άλλον «παλιό» Αμερικανό. Έτσι οι Γκόλντεν έγιναν δεκτοί επειδή ήταν αποδεκτοί. Ήταν πλέον Αμερικανοί.

Ωστόσο, τελικά, τα πράγματα άρχισαν να ξηλώνονται. Ιδού οι αιτίες της πτώσης τους: ένας αδελφικός καβγάς, μια απροσδόκητη μεταμόρφωση, η άφιξη στη ζωή του γέρου μιας όμορφης και αποφασισμένης νεαρής γυναίκας, ένας φόνος. (Παραπάνω από ένας φόμος). Και πολύ μακριά, στη χώρα που δεν είχε όνομα, τελικά λίγη σωστή «ερευνητική» δουλειά.

Την ημέρα της ορκωμοσίας του Μπαράκ Ομπάμα, ένας αινιγματικός διασεκατομμυριούχος εγκαθίσταται στους «Κήπους», μια παραμυθένια, προστατευμένη γειτονιά στο Γκρίνουιτς Βίλατζ. Οι κάτοικοι της αντιμετωπίζουν με περιέργεια αυτό τον εκκεντρικό νεοφερμένο και την οικογένειά του. Μαζί με το αλλόκοτο όνομα, την περίεργη προφορά και μια αναμφισβήτητη αύρα απειλής, ο Νέρων Γκόλντεν έχει φέρει και τους τρεις γιους του: τον ιδιοφυή αλλά αγοραφοβικό και αλκοολικό Πέτια· τον Άπου, τον φαναχτερό καλλιτέχνη, αγόρταγο σεξουαλικά και πνευματικά, που η φήμη του φτάνει είκοσι τετράγωνα πιο πέρα· και τον Ντι, το εικοσιδύαχρονο μωρό της οικογένειας, που κρύβει ένα εκρηκτικό μυστικό. Δεν υπάρχει μητέρα ούτε σύζυγος. Τουλάχιστον, ώπου η Βασίλισσα, μια λυγερή Ρωσίδα μετανάστρια, διπλωρώνει τον εβδομηντάρη Νέρωνα και γίνεται η βασίλισσά του, μια βασίλισσα που χρειάζεται διάδοχο.

Οδηγός μας στον κόσμο των Γκόλντεν είναι ο γείτονάς τους ο Ρενέ, ένας φιλόδοξος νεαρός κινηματογραφιστής, που μαζεύει υλικό για να κάνει μια ταινία για τους Γκόλντεν. Υποκύπτοντας στη γοητεία τους, μπλέκεται μοιραία στους καβγάδες, στις απιστίες και, ναι, στα εγκλήματα τους. Στο μεταξύ, σαν άσχημο ασείο, ένας κακός που μοιάζει να βγήκε από κόμικ ξεκινάει μια χοντροκομμένη προεδρική καμπάνια που αναστατώνει όλη τη Νέα Υόρκη.

Με φόντο την κουλτούρα και την πολιτική της σημερινής Αμερικής, Ο ΧΡΥΣΟΣ ΟΙΚΟΣ σηματοδοτεί τη θριαμβευτική και συναρπαστική επάνοδο του Ρούσντι στον ρεαλισμό. Μια δυνατή και επίκαιρη ιστορία ειπωμένη με την τόλμη και τη μαεστρία που χαρακτηρίζουν πάντα το έργο του διάσημου συγγραφέα.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΖΗΣ: 19835

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ